

Tertio, ondernemingen die actief zijn in opkomende economieën, en in het bijzonder in China, zien zich soms verplicht daar een deel van hun O&O-activiteiten in te planten, hetzij onder invloed van beslissingen van lokale autoriteiten, hetzij omwille van de specifieke normen en standaarden van het betrokken land. In eerste instantie gaat het hier gewoonlijk niet om een delokalisatie in enge zin, aangezien het Belgische onderzoekscentrum over het algemeen blijft voortbestaan. Indien de buitenlandse onderzoeksafdeling rendabeler is of beter afgestemd blijkt op de ontwikkeling van producten die beantwoorden aan de buitenlandse vraag is een stopzetting van het Belgische centrum op termijn evenwel niet uit te sluiten. In het geval van grote multinationale groepen kan de opening van een onderzoekscentrum in een opkomende economie de aanzet vormen tot een reorganisatie van de O&O-activiteiten op wereldschaal, wat, bij de creatie van een unieke afdeling voor Europa, Belgische centra in concurrentie kan brengen met centra van andere Europese landen.

Tot besluit

Snel wijzigende comparatieve voordelen op wereldvlak maken de delokalisatie van een aantal economische activiteiten onvermijdelijk. Het is duidelijk dat België, op korte en zelfs op middellange termijn, voor een aantal producten onmogelijk kan optornen tegen opkomende economieën in Centraal en Oost-Europa en Azië (China, India). Het is echter van levensbelang dat België een aantrekkelijke regio blijft in vergelijking met westerse economieën met een gelijkaardig niveau van economische ontwikkeling. De lijst van motieven waardoor ondernemingen zich laten leiden bij internationale lokalisatiebeslissingen geeft aan op welke terreinen kan ingespeeld worden om die attractiviteit te verhogen. Bovenaan dat lijstje prijken het niveau van de loonkosten en de beschikbaarheid van flexibele en gemotiveerde arbeidskrachten die een passende opleiding hebben genoten. Ook een degelijke infrastructuur, een stevige binnenlandse vraag en een stabiel socio-economisch klimaat worden hoog ingeschat. Bovendien is het van belang dat de Belgische economie zich concentreert op activiteiten die in overeenstemming zijn met zijn troeven. Zonder twijfel vallen O&O-activiteiten binnen die categorie. In het ontwikkelen van een ondernemingsvriendelijk klimaat is niet alleen een belangrijke taak weggelegd voor de overheid, maar evenzeer voor de sociale partners en voor elke individuele werkgever en werknemer.

De Working Paper "Determinanten van internationale lokalisatie, met toepassing op de Agoriabranches" kan geraadpleegd en gedownload worden op de site www.plan.be